

بهار ۱۳۹۵

گزارشی از سفر علمی _ فرهنگی به مناطق مرزی شرق و شمال شرقی استان خراسان رضوی کشور

سرپرست سفر: آقای دکتر اعظمی و با همراهی سرهنگ ستاد جهانشیر مظلوم
متولیان سفر: مرکز مطالعات مرزی و فرماندهی مرزبانی خراسان رضوی، دانشگاه فردوسی
مشهد و انجمن ژئوپلیتیک شعبه خراسان رضوی
نویسندگان گزارش: دانشجویان هانیه فتاحی، هانیه عامرلو، عاطفه جمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رسولُ الله صلی الله علیه و آله و سلم :

رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا .

پیامبر خدا(ص): یک روز مرزبانی در راه خدا بهتر است از دنیا و هر چه در آن است .

کنز العمال : ۱۰۵۰۸ منتخب میزان الحکمة : ۱۱۶

عنه صلی الله علیه و آله و سلم :

كُلُّ عَمَلٍ مُنْقَطِعٍ عَنْ صَاحِبِهِ إِذَا مَاتَ إِلَّا الْمُرَابِطَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، فَإِنَّهُ يُنْمَى لَهُ عَمَلُهُ وَيُجْرَى عَلَيْهِ رِزْقُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

پیامبر خدا(ص): هر عملی پس از مرگ صاحبش از او جدا می شود مگر عمل کسی که در راه خدا مرزبانی کند ؛ عمل چنین کسی رشد

می کند و تا روز قیامت روزیش داده می شود .

کنز العمال : ۱۰۶۱۱ منتخب میزان الحکمة : ۱۱۶

مقام معظم رهبری:

« مرز هر کشور به منزله ناموس آن کشور است »

ایران

با درود بر دلاور مردان ایرانی مرزبان و
به یاد شهدای مرزبانی کشورمان

گروهی از اساتید دانشگاه فردوسی مشهد (۹ نفر) به همراه دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی و مقطع کارشناسی جغرافیا دانشگاه فردوسی مشهد (۱۲ نفر) با حضور ۲ نفر از اساتید دانشگاه خوارزمی و تربیت مدرس و ۹ نفر از دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری جغرافیای سیاسی که به جمع ما پیوسته بودند به سرپرستی آقای دکتر اعظمی و همراهی سرهنگ ستاد جهانشیر مظلوم در روز پنج شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۵ راهی سفر و بازدید از مناطق مرزی شرق کشور شدیم.
نام اساتید حاضر در سفر: آقایان دکتر اعظمی - دکتر جوان - دکتر حسین زاده - دکتر شایان - دکتر زرقانی - دکتر سجاسی - دکتر جان پرور (دانشگاه فردوسی مشهد)، دکتر احمدی (دانشکده تربیت مدرس) و دکتر کاویانی (دانشگاه خوارزمی) و خانمها: دکتر صادقلو و قاسمی (دانشگاه فردوسی مشهد)

(روز اول و صرف صبحانه در دانشگاه فردوسی مشهد)

در روز اول اردو چه گذشت؟

مسیر روز اول ما از مشهد به سمت تربت جام و سپس بازدید دیدن از پایانه مرزی و گمرک دوغارون (پاسگاه مرزی دوغارون) صورت گرفت. همچنین دانشجویان و اساتید از نقطه صفر مرزی و محل ورود و خروج اتباع ایرانی و خارجی و جایگاه ویژه خروج افغانه ی غیر مجاز دیدن کردیم.

سپس به ساختمان پایانه مرزی و گمرکی دوغارون رفتیم و مسولین مربوطه در مورد نحوه ی تردد و ورود و خروج کامیون های ترانزیت و هم چنین خودروهای سواری شخصی اتباع ایرانی و اتباع خارجی و هم چنین در مورد تکمیل فرم های مرتبط با (تردد و اخذ عوارض خروج ورود کشور) برایمان توضیح دادند.

بعد از بازدید از مرز دوغارون به مهمانسرای هنگ مرزی تایباد رفتیم و پس از صرف ناهار و استراحت مختصر به آرامگاه شیخ احمد جامی تایباد و بعد موزه ی مردم شناسی و بازار محلی شهروند تایباد رفتیم که اکثر کالاهای آنجا از افغانستان وارد می شود. هم چنین جناب سرهنگ پویان در تایباد در رابطه با اهمیت امنیت و چگونگی کنترل و حراست از مرزهای ایران با کشورهای همسایه توضیح دادند. و بعد جلسه پرسش و پاسخ صورت گرفت.

در روز دوم اردو چه گذشت؟

مسیر حرکت ما از تایباد به سمت تربت جام-صالح آباد-سددوستی وبعد روستاهای حاشیه مرز سرخس بود. ما در سرخس ابتدا از پل خاتون دیدن کردیم. پل خاتون محل اتصال رودخانه کشف رود به هریرود بوده که پس از اتصال تغییر نام داده و به رودخانه ی مرزی تاجن تبدیل گشته که ۱۵۷ کیلومتر از مرز مشترک ۲ کشور را تشکیل میدهد.

پس از آن از میله های مرزی اصلی دیدن کردیم

بعد از آن سد دوستی را نظاره کرده هم چنین از تونل زیر زمینی و نحوه ی ساخت سد و کنترل دیوارهای بتنی سد که حدود ۷۰۰ پله داشت دیدن کردیم.

سد دوستی یک پروژه و طرح مشترک مرزی بین دو کشور میباشد. که کلیه اقدامات و هزینه ها و فعالیتهای مرتبط با ساخت و بهره برداری از ابتدا تا پایان پس از تعیین نقطه صفر مرزی توسط کارشناسان ژئودزی و نقشه برداری دو کشور با نظارت مستقیم مرزبانان دو کشور به اجرا و مورد بهره برداری قرار گرفته است.

نکته: میزان سهم و نحوه ی بهره برداری از آب سد به صورت مساوی و یک دوم بوده که کارشناسان سازمان آب دو کشور با استفاده از مجوزهای صادر شده توسط مرزبانان دو کشور در منطقه نسبت به کنترل امور فنی آب و هم چنین تقسیم مساوی آن به صورت متناوب و مستقیم در محدوده ی مورد سخن تردد مینماید.

پس از بازگشت از سد دوستی به اتاق ملاقات مرزی هنگ سرخس رفته و جلسه ای با حضور جناب سرهنگ ستاد جهانشیر مظلوم در آن محل تشکیل گردید.

البته قابل ذکر است که بگویم بعد از ظهر آن روز جناب سرهنگ ستاد جهانشیر مظلوم جلسه ای در محل اتاق ملاقات های مرزی با ما دانشجویان و اساتید تشکیل دادند.

موضوع صحبت های ایشان در مورد دیپلماسی مرزی-مرزبانان- نحوه ی استیفای حقوق دولت و اتباع مرز نشین-چگونگی و کم و کیف برگزاری ملاقاتهای مرزی مشترک مرزبانان دو کشور-مکاتبات مرزبانان دو کشور-چگونگی دعوت و تردد و پذیرش مرزبانان به خاک

دو کشور در عمق نوار مرزی متناسب با قرارداد عهد نامه ی انتظامات مرزی دو کشور-مصوبه سال ۱۹۵۶ میلادی بررسی نقاط قوت و ضعف در این حوزه بود.

در روز سوم اردو چه گذشت؟

مسیر ما از سرخس به سمت مشهد و کلات و چابشلو و درگز بود. ما در کلات از کاخ خورشید و موزه مردم شناسی آنجا دیدن نمودیم. هم چنین از رودخانه های مرزی ارچنگان و لاین سو و زنگلان لو و قوسبان جای وهم چنین روستاهای مرزی ارچنگان ولاین نو و حاتم قلعه بازدید و عبور کردیم.

بعد از آن به پاسگاه مرزی حاتم قلعه و از آنجا به بازدید خط مرز دولتی و میله های مرزی مشترک دو کشور به صورت میدانی پرداختیم. و مسیر برگشت ما از چاپشلو به سمت درگز بود.

ما برای صرف شام به مهمانسرای هنگ مرزی درگز رفتیم و در آنجا اطراق نمودیم.

در روز چهارم اردو چه گذشت؟

مسیر ما از درگز به سمت شهر نوخندان به تیوان-قوچان و مشهد بود.

روز چهارم که آخرین روز سفرمانیز بود پس از صرف صبحانه در مهمانسرای هنگ مرزی درگز از اماکن فرهنگی شهر در مسیر برگشت دیدن کردیم.

(۱) دیدار از سایت موزه بندیان

(۲) میدان یاد بود سپهبد شهید صیاد شیرازی

۳) دیدن از رودخانه ی مرزی درونگر

۴) بازدید از پارک ملی تندوره (منطقه حفاظت شده)

۵) گردنه و پیچ های تیوان (که پاسگاه سیار پلیس، راهداری و هلال احمر... در آنجا مستقر بود).
و پس از بازدید از آن مکانها همگی از طرف جاده قوچان به سمت مشهد برگشتیم.

در پایان از ریاست محترم دانشکده ادبیات دکتر رهنما و مدیر گروه جغرافیا و مدرس شایسته واحد درسی جغرافیای سیاسی که بستر سازی و هماهنگی و پیگیری لازم را برای برگزاری این سفر انجام نمودند و زمینه را برای آموزش و یادگیری هرچه بیشتر مباحث مرز و مرزبانی برایمان فراهم نمودند و افق دید ما را نسبت به این مقوله گسترش دادند کمال تشکر از زحمات ایشان داریم.

همچنین جا دارد تشکر ویژه از فرماندهی محترم مرزبانی خراسان رضوی و جناب سرهنگ ستاد جهانشیر مظلوم که زحمات فراوانی را در این سفر متقبل شدند کمال سپاس گذاری را داشته باشیم.

هنگ های مرزی با برنامه های خوب و مفیدی که برای یادگیری ما در حوزه مرز و مرزبانی تدارک دیده بودند باعث تغییر و تحول نگاه اساتید و دانشجویان نسبت به این مقوله شدند و باعث علاقه مندی هر چه بیشتر مسافران این سفر گشتند. دیدن از مرزها و مرزبانان موجب شد که بفهمیم امنیت ما در شهرها مدیون و مرهون تلاش ها، فداکاری ها و جان نثاری های سربازان وطن و غیور ایران زمین است.

و تشکر از اساتید محترم جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه تربیت مدرس و خوارزمی که متواضعانه و باروی گشاده به سوالات و ابهامات ما دانشجویان پاسخ میدادند.

و تشکر از همه ی دانشجویان عزیز گروه جغرافیای دانشگاه فردوسی مشهد دانشگاه تربیت مدرس به پاس همراهی و کوشش های آنان در این سفر علمی.

و در آخر سپاس از زحمات همه کسانی که در تدارک سفر ما به مناطق مرزی کشور ما را همراهی و یاری کردند.